

Opinia Komitetu Regionów w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia programu „Obywatele dla Europy” na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego w okresie od 2007 do 2013 r.

(2006/C 115/18)

Komitet Regionów,

uwzględniając wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia programu „Obywatele dla Europy” na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego w okresie od 2007 do 2013 r. (COM(2005) 116 wersja ostateczna);

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z dnia 6 kwietnia 2005 r. o zasięgnięciu opinii Komitetu na temat wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia programu „Obywatele dla Europy” na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego w okresie od 2007 do 2013 r. zgodnie z art. 151, art. 265 ust.1 i art. 308 TWE;

uwzględniając decyzję Przewodniczącego z dnia 20 stycznia 2005 r., powierzającą Komisji ds. Konstytucyjnych i Sprawowania Rządów w Europie przygotowanie opinii w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia programu „Obywatele dla Europy” na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego w okresie od 2007 do 2013 r.;

uwzględniając Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, podpisany 29 października 2004 r., a w szczególności jego art. I-10 i III-280;

uwzględniając decyzję Rady 2004/100/WE z dnia 26 stycznia 2004 r. ustanawiającą wspólnotowy program działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego (udział społeczeństwa obywatelskiego) ⁽¹⁾;

uwzględniając swą opinię z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady ustanawiającej wspólnotowy program działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego (udział społeczeństwa obywatelskiego) oraz komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie działań, jakie podjąć powinny Państwa Członkowskie w celu zapewnienia udziału wszystkich obywateli Unii w wyborach do Parlamentu Europejskiego w rozszerzonej Europie w 2004 r. (CdR 170/2003 fin) ⁽²⁾;

uwzględniając swą opinię z dnia 21 listopada 2002 r. w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie strategii informacyjnej i komunikacyjnej dla Unii Europejskiej (COM (2002) 350 ostateczny, CdR 124/2002 fin) ⁽³⁾;

uwzględniając IV raport Komisji Europejskiej w sprawie obywatelstwa Unii za okres 1 maja 2001 r. — 30 kwietnia 2004 r. (COM (2004) 695 końcowy);

uwzględniając komunikat Komisji Europejskiej pt. „Obywatelstwo w praktyce: promocja kultury i różnorodności europejskiej poprzez programy na rzecz młodzieży, kultury, sektora audiowizualnego i uczestnictwa obywatelskiego” (COM (2004) 154 końcowy);

uwzględniając projekt opinii (CdR 120/2005 rev. 2) przyjęty dnia 4 października 2005 r. przez Komisję ds. Konstytucyjnych i Sprawowania Rządów w Europie (sprawozdawca: **Claude du GRANRUT**, radna regionu Pikardia, pierwszy zastępca mera Senlis, FR/EPP);

a także biorąc pod uwagę co następuje:

- 1) W części drugiej Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ustanawia się obywatelstwo Unii; zgodnie z art. 17 Traktatu obywatelstwo Unii uzupełnia obywatelstwo krajowe, nie zastępując go jednak. Postanowienia te zamieszczone zostały również w art. I-10 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy; Traktat ten zawiera ponadto Tytuł VI „Życie demokratyczne Unii”.
- 2) Obywatelstwo spełnia się przede wszystkim w najbliższym otoczeniu jednostki; aktywną rolę w jego upowszechnianiu odgrywać powinny — zgodnie z zasadą pomocniczości — władze lokalne i regionalne.

⁽¹⁾ Dz.U. L 30 z 4.2.2004, s. 6.

⁽²⁾ Dz.U. C 73 z 23.3.2004, s. 46.

⁽³⁾ Dz.U. C 73 z 26.3.2003, s. 46.

- 3) Jako organ reprezentujący władze lokalne i regionalne i odpowiedzialny za obronę demokracji oddolnej we wspólnotowym procesie decyzyjnym, Komitet Regionów w pierwszej kolejności winien być zainteresowany propagowaniem obywatelstwa europejskiego i jego wymiarem praktycznym.
- 4) Wyżej wspomnianą decyzją z dnia 26 stycznia 2004 r. Rada ustanowiła trzyletni wspólnotowy program działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego; należy kontynuować działania podjęte w ramach tego programu, na które przyznano kwotę odniesienia finansowego w wysokości 72 mln euro.
- 5) Wobec rozszerzenia Unii Europejskiej należy dołożyć szczególnych starań w celu propagowania obywatelstwa europejskiego w nowych Państwach Członkowskich.
- 6) Ponadto Rada Europy ogłosiła rok 2005 Europejskim Rokiem Edukacji Obywatelskiej w celu zwrócenia uwagi na znaczenie edukacji w propagowaniu i ochronie praw człowieka; w roku 2005 przy okazji III szczytu Rady Europy odbył się w Warszawie szczyt młodzieży, który pokazał, że aktywna i świadoma swej nowej tożsamości młodzież najlepiej służy propagowaniu aktywnych postaw obywatelskich.

na 62. sesji plenarnej w dniach 16-17 listopada 2005 r.(posiedzenie z dnia 17 listopada) przyjął jednogłośnie następującą opinię:

1. Stanowisko Komitetu Regionów

Komitet Regionów

1.1 **jest zdania**, iż Unia Europejska musi uświadamiać swym obywatelom europejski wymiar ich obywatelstwa;

1.2 **przekonany jest**, że wzrost różnorodności w ramach Unii wynikły z przystąpienia do niej z dniem 1 maja 2004 r. dziesięciu nowych Państw Członkowskich oraz ze zbliżającego się rozszerzenia Unii o kolejne państwa narzuca podjęcie szczególnych wysiłków na rzecz propagowania — zarówno w tych nowych państwach, jak i w piętnastu pozostałych — aktywnego obywatelstwa europejskiego, przy czym należy uwzględnić fakt, iż dzięki rozszerzeniu kulturalna, społeczna i językowa treść tego pojęcia została znacznie wzbogacona;

1.3 **wyraża zaniepokojenie** panującym wśród obywateli europejskich odczuciem, że dzieli ich duża odległość od miejsc, w których zapadają decyzje Unii Europejskiej oraz wrażeniem braku informacji, co powoduje zachowanie przez nich dystansu wobec procesu rozwoju politycznego Unii Europejskiej;

1.4 **zwraca uwagę** na wielką rolę, jaka w kształtowaniu aktywnego obywatelstwa europejskiego przypada samorządowi lokalnemu i regionalnemu;

1.5 **z zadowoleniem przyjmuje** wniosek dotyczący decyzji w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego, przyznającej na ten program na lata 2007-2013 budżet w wysokości 235 mln euro. Ma to być kontynuacja programu realizowanego w latach 2004-2006, na który przyznano kwotę 72 mln euro. Komitet w wyżej wspomnianej opinii 170/2003 ubolewał nad szczupłością tych środków;

1.6 **jest zdania**, że propagowanie obywatelstwa stanowi zagadnienie o charakterze przekrojowym, i że trzeba je zatem uwzględniać również w ramach innych działań prowadzonych przez Unię Europejską. Zgodnie z tą koncepcją programy przyjmowane w dziedzinach edukacji, kultury i młodzieży powinny uwzględniać wymiar obywatelski, podobnie jak

działania podejmowane przez DG ds. Sprawiedliwości, Wolności i Bezpieczeństwa w ramach programu w dziedzinie praw podstawowych i obywatelstwa na okres 2007-2013;

1.7 **uważa** natomiast, że określone części programów, jak np. te propagujące wartości wspólne dla obywateli europejskich oraz upowszechniające wiedzę o znaczących wydarzeniach w ich historii, zawierają silny element problematyki obywatelstwa i lepiej mieściłyby się w programie „Obywatele dla Europy”;

1.8 **uważa**, że środkiem do poprawy jakości projektów na rzecz obywatelstwa jest wprowadzenie rozwiązań wspierających wymianę dobrych praktyk stosowanych na szczeblu lokalnym i regionalnym;

1.9 **z uznaniem odnotowuje** wysiłek podjęty przez Komisję Europejską w celu przeprowadzenia w kontekście omawianego wniosku szeroko zakrojonych konsultacji publicznych, których kulminacyjnym punktem było forum konsultacyjne zorganizowane w dniach 3-4 lutego 2005 r.; w obradach tych uczestniczył również Komitet;

1.10 **popiera** priorytetowe znaczenie nadane w programie działania partnerstwom miast, na które przeznaczono niemal jedną trzecią budżetu całego programu;

1.11 **stwierdza** jednakże, że wobec założeń budżetowych nowego programu należy oczekiwać mniejszej liczby finansowanych projektów i **wyraża zaniepokojenie**, gdyż sytuacja ta może odstręczyć projektodawców;

1.12 **uznaje**, że — z poszanowaniem przepisów krajowych — należy również popierać projekty partnerstwa innych organów samorządu lokalnego i regionalnego;

1.13 **uważa**, iż największe możliwości kształtowania tożsamości europejskiej występują na obszarach transgranicznych, gdzie stykają się ze sobą różne kultury narodowe, i **zachęca** do kontynuowania prac koncepcyjnych rozpoczętych m.in. w DG REGIO w sprawie ustanowienia transgranicznych struktur współpracy, które uwzględniać będą wymiar obywatelski;

1.14 **popiera** ideę umożliwienia udziału w programie państwom EFTA będącym sygnatariuszami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, krajom kandydującym korzystającym ze strategii przedakcesyjnej oraz krajom Zachodnich Bałkanów, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z Salonik z 19-20 czerwca 2003 r.; **wyraża** jednak **ubolewanie**, że proponowana decyzja nie uwzględnia obywateli Wspólnoty zamieszkujących poza jej terytorium;

1.15 **popiera** pomoc dla aktywnego społeczeństwa obywatelskiego w Europie i **podkreśla**, że projektom promowanym przez nie należy przyznać pierwszeństwo;

1.16 **podkreśla** znaczenie długofalowej, aktywnej polityki informacyjnej i komunikacyjnej, którą uznaje za bardziej użyteczną od regularnego organizowania szeroko nagłaśnianych imprez, które nie zawsze przynoszą widoczne efekty;

1.17 **z uznaniem odnotowuje** wysiłki podjęte w celu zredukowania spoczywających na beneficjentach obciążeń biurokratycznych z jednoczesnym poszanowaniem obowiązujących przepisów finansowych, które mogłyby jeszcze zostać ulepszone;

1.18 **z zadowoleniem przyjmuje** projekty dotyczące procesu kontroli i oceny, w szczególności zaś planowane sporządzenie trzech raportów w roku 2010, 2011 i 2015; **ubolewa** jednak nad faktem, że do dziś dnia nie udostępniono żadnej częściowej oceny trwającego programu trzyletniego na lata 2004-2006.

2. Zalecenia Komitetu Regionów

Komitet Regionów

2.1 **liczy** na to, że Parlament Europejski i Rada uchwalą przedmiotową decyzję bez zbędnej zwłoki, aby zapewnić ciągłość realizowanych aktualnie działań w ramach trzyletniego programu na lata 2004-2006;

2.2 **wzywa** Komisję Europejską do uwzględnienia wymiaru obywatelskiego we wszystkich przedstawianych przez siebie wnioskach, zwłaszcza zaś w dziedzinie edukacji, kultury,

młodzieży i ochrony praw podstawowych, oraz do włączenia do programu, o którym mowa, określonych części innych programów, których głównym celem jest propagowanie tożsamości obywatelskiej;

2.3 **jest zdania**, że dla celów propagowania aktywnego obywatelstwa europejskiego w nowych Państwach Członkowskich należy zwiększyć zaplanowane środki i umieścić je w niezależnej linii budżetowej;

2.4 **kładzie nacisk** na konieczność szerszego upowszechnienia partnerstwa miast oraz **proponuje** zachęcanie innych organów samorządu lokalnego i regionalnego do zawierania partnerstw oraz do zaangażowania się w partnerstwa już istniejące na ich terytorium, korzystając z opisanych już dobrych praktyk;

2.5 **wyraża życzenie** zwrócenia szczególnej uwagi na propagowanie obywatelstwa europejskiego na obszarach transgranicznych;

2.6 **wnosi** o podjęcie refleksji nad sposobami propagowania idei obywatelstwa europejskiego wśród obywateli Wspólnoty zamieszkujących poza jej terytorium;

2.7 **zachęca** do prowadzenia długofalowej polityki informacyjnej i komunikacyjnej o wyraźnie europejskim rodowodzie, zorientowanej m.in. na młodzież;

2.8 **wzywa**, by wysiłki zmierzające do zmniejszenia wymogów administracyjnych były kontynuowane;

2.9 **pragnie**, by jednostki samorządu lokalnego i regionalnego przyjęły na siebie rolę przekazników polityki informacyjnej i komunikacyjnej;

2.10 **proponuje** opracowanie zalecenia mającego na celu wspieranie europejskiej edukacji obywatelskiej w szkołach i na uczelniach wyższych; kierownictwo tych działań winna objąć Komisja Europejska; Komitet natomiast chciałby brać w nich udział jako przedstawiciel jednostek samorządu, których kompetencje obejmują edukację.

Bruksela, 17 listopada 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB